

Tervise- ja tööministri 18. veebruari 2021. a määruse nr 4 „Töökeskonna andmekogu põhimäärus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu kohaselt muudetakse tervise- ja tööministri 18. veebruari 2021. a määrust nr 4 „Töökeskonna andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *põhimäärus*). Eelnõu kohaselt uuendatakse ja täpsustatakse töökeskonna andmekogusse (edaspidi *andmekogu*) kantavate üldandmete, andmeandjate ja andmetele juurdepääsu õigust omavate isikute loetelu.

Näiteks eelnõu kohaselt tehtavate muudatustega pole enam tarvis andmekogusse esitada teavet õnnetuse raskusastme kohta ja tagatakse andmekogus juurdepääs andmeandjale tema enda edastatud või tema kohta kogutud andmetele ning haldusorganile nendele andmetele, mis on vajalikud tema seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Täiendatakse ka andmeandjate nimekirja. Näiteks lisatakse e-riigikassa, kust Tööinspeksioon (edaspidi *TI*) saab andmeid sunniraha ning vääртеomenetluses tasutud rahatrahvide laekumise kohta ja välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu, mis võimaldab TI-l saada andmeid Eestisse lähetatud töötaja Eestisse tööle asumise ja tema töötingimuste kohta. Lisaks sisaldab põhimääruse eelnõu muudatusi, mis parandavad õigusselgust.

Muudatus ei too töötajatele ega tööandjatele uusi kohustusi ega kohanemisvajadust ning väheneb esitatavate andmete hulk. Samas tõhustab muudatus TI tööd ning võimaldab neil teha lihtsamini järelevalvetoiminguid andmebaasist saadava info põhjal ehk halduskoormus väheneb.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töösuhete ja töökeskonna osakonna nõunikud Marilin Lutsoja (marilin.lutsoja@mkm.ee; 5883 6479), Eneken Sepa (teenistussuhe peatatud) ja Kristina Toomsalu (teenistussuhe peatatud), sama osakonna töökeskonna juht Eva Põldis (eva.poldis@mkm.ee, 5913 6476) ja TI õigusnõunikud Kairit Kuusemaa (töösuhe lõppenud) ja Ene Kivineem (ene.kivineem@ti.ee, 5919 8107).

Määruse mõjusid on hinnanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töövaldkonna andmete nõunik Ingel Kadarik (ingel.kadarik@mkm.ee, 5451 0226) ja juriidilise ekspertiisi on teinud õigussakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee). Määruse on keeletoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Moonika Kuusk (moonika.kuusk@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu kohaselt muudetakse põhimäärust redaktsioonis RT I, 03.10.2023, 4.

Eelnõu on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse seaduse ja isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM)¹ tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs eelnõu seletuskirja 4. punktis.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kohaselt tehtavate muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse kehtivat õiguslikku raamistikku, mis võimaldab tulevikus andmekogu andmekoosseisusid täiendada ja täpsustada.

Järgnevalt on täpsemalt kirjeldatud põhimääruse sätteid, mida eelnõu kohaselt muudetakse ja täiendatakse.

Eelnõu punktiga 1 jäetakse välja § 1 lõikest 1 tekstiosa „tööttervishoiu ja tööohutuse seaduse alusel asutatud“. Tegemist on tehnilise muudatusega, kuivõrd andmekogu on juba seaduse alusel asutatud ning seda enam määruuses rõhutada pole asjakohane.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse põhimääruse § 4 lõiget 1 punktiga 3, lisades andmekogu koosseisu ka andmelao. Täienduse eesmärk on parandada õigusselgust, täpsustades, et andmeladu on andmekogu komponent (eraldisesev osa ehk andmebaas), mis on optimeeritud päringute ja ärianalüüsi tegemiseks. Andmeladu ei sisalda andmeid, mis jääksid väljapoole andmekogu andmetest, st andmelaos sisalduvad samad metaandmed, mis andmekogus endas.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse põhimääruse § 6 punktiga 4¹, lisades üldandmete andmestikku kantavate andmete loetellu ka andmed, mis on vajalikud kohtutäiturite, notarite, pankrotihaldurite, vandetõlkide, patendivolinate ja audiitorite (edaspidi *vabade (õigus)elukutsete esindajad*) identifitseerimiseks.

Üldandmed sisaldavad eelkõige andmeid ettevõtete ja nende esindajate identifitseerimise ja volituste ning töötajate arvu kohta ning sellest loetelust olid varem välja jäänud vabade (õigus)elukutsete esindajad, kelle andmed samuti üldandmete andmestikku kantakse. Muudatus on tehnilist laadi, sest eelmisest redaktsioonist olid vabade (õigus)elukutsete esindajate üldandmed ekslikult loetelust välja jäänud.

Eelnõu punktiga 4 asendatakse § 6 punktis 5 sõna „volituse“ sõnaga „esindusõiguse“. Tulenevalt tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 117 lõikest 2 võib esindusõiguse anda tehinguga (volitus) või see võib tuleneda seadusest (seadusjärgne esindusõigus). Seega on täpsem kasutada volituse asemel esindusõigust.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)“. Kättesaadav: [EUR-Lex - 02016R0679-20160504 - EN - EUR-Lex](#).

Eelnõu punktiga 5 asendatakse põhimääruse § 8 lõike 1 punkti 1 sõnad „ja alustamise“ sõnadega „ning menetluse alustamise ja lõpetamise“. Andmekogus kajastuvad andmed TI järelevalvetegevuse ja -toimingute kohta ning andmete terviklikkuse huvides on vajalik andmekogusse kanda järelevalvemenetluse alustamise ja lõpetamise kuupäev. Muudatus on tehnilist laadi, sest eelmisest redaktsioonist oli sõna „lõpetamine“ ekslikult välja jäänud. TI tehtav järelevalve on haldusmenetlus, mille raames peab olema võimalik tuvastada haldusmenetluse algus ja lõpp (haldusmenetluse seaduse §-d 35 ja 43).

Eelnõu punktiga 6 täiendatakse põhimääruse § 8 lõike 2 loetelu punktiga 4, mille kohaselt liiklusseaduse alusel toimuva sõidukijuhtide töö- ja puhkeaja üle järelevalve tegemisel kantakse andmekogusse ka menetluse käigus kontrollitud ajavahemiku alguse ja lõpu kuupäev.

Kontrollitud ajavahemiku alguse ja lõpu kuupäeva andmekogus kajastamine on lisaks haldusmenetluse seadusest tulenevale vajalik ka antud järelevalve eripärast. Sõidukijuhtide kontrolli käigus kontrollitakse mh sõidukijuhtide töö-, sõidu- ja puhkeaja nõuete täitmist ning digitaalse sõidumeerikuga mootorsõiduki juhikaardi kasutamise ja andmete säilitamise nõuete täitmist. Liiklusseaduse § 137 lõike 1 kohaselt peab tööandja vähemalt 12 kuud säilitama juhi sõidu- ja puhkeaja salvestatud andmeid elektroonselt muutmata kujul või salvestuslehtedel, juhi allkirjastatud väljatrükkidena või ajutiselt mehaanilise sõidumeeriku kasutamise korral salvestuslehtedel. Seega on TI-l õigus kontrollida kuni ühe aasta andmeid, kuid praktikas kontrollitakse 3–4 kuu andmeid ning seetõttu on oluline välja tuua konkreetne kontrolliperiood sellest üheaastasest ajavahemikust.

Eelnõu punktiga 7 muudetakse põhimääruse § 11 lõike 2 punkti 9, sätestades, et andmekogusse kantakse õnnetusjuhtumi või tööõnnetuse kohta andmed vigastuse liigi ja vigastatud kehaosa kohta. Võrreldes kehtiva õigusega jäetakse välja andmete esitamise kohustus õnnetuse raskusastme kohta.

Muudatuse vajadus tuleneb asjaolust, et alates 2022. aasta 19. novembrist ei klassifitseerita tööõnnetusi töötervishoiu ja tööohutuse seaduse (TTOS) alusel kergeteks ja rasketeks. Samuti ei ole alates 25. novembrist 2022 õnnetuse liigitust Vabariigi Valitsuse määruse nr 75 „Tööõnnetuse ja kutsuhaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord“ lisas 1 „Tööõnnetuse teatis“. Eeltoodu põhjal ei ole põhjendatud ka kehtiv nõue esitada andmekogusse andmed õnnetuse raskusastme kohta.

Eelnõu punktiga 8 asendatakse § 11 lõike 2 punktis 10 sõna „infosüsteemist“ sõnaga „andmekogust“. Tegu on terminit täpsustava muudatusega.

Eelnõu punktiga 9 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse § 13 lõike 1 punkt 8, kuna alates 1. jaanuarist 2026 ei ole tööandjad enam kohustatud esitama TI-le ehitustööde alustamise eelteadet vastavalt Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 1999. a määrusele nr 377 „Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses“ (edaspidi *ehitustööde määrus*).

Kehtiva õiguse kohaselt on ehitusettevõtted, kui tööde eeldatav kestus ületab 30 tööpäeva ning ehitusplatsil töötab samal ajal vähemalt 20 isikut või töömaht ületab 500 inimtööpäeva,

kohustatud esitama **1)** TI-le ehitustööde alustamise eelteate kolm tööpäeva enne ehitustööde alustamist ning **2)** Maksu- ja Tolliameti hallatavasse töövõtuahela ja töötamise kestuse andmekogusse (edaspidi *TTKI*) andmed ehitatava ehitise, ehitustööde, nende tellija ja ehitustöid tegevate alltöövõtjate ning ehitusplatsil viibivate isikute kohta.

Alates 1. jaanuarist 2026 saab TI kõik vajalikud andmed, mida muidu esitavad tööandjad nimetatud eelteates, TTKI andmekogust andmevahetusliidese kaudu. Selle tõttu jõustuvad 1. jaanuaril 2026 ehitustööde määrase muudatused², mille kohaselt ei ole ehitusettevõtetel enam kohustust esitada TI-le ehitustööde alustamise eelteadet. Eeltoodust lähtuvalt on põhjendatud tunnistada kehtetuks põhimääruses sätestatud vastav säte, et vältida andmete dubleerimist ja vähendada tööandjate halduskoormust.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse põhimääruse § 17 lõike 1 punkti 6, pärast sõna „surma“ sõnadega „ning temaga seotud isikute“. Tegemist on täpsustava muudatusega, mis kajastab senist praktikat – TI-l on juba praegu juurdepääs seotud isikute, st esindatavate andmetele. Muudatus aitab parandada õigusselgust ja tagada, et andmekogu kirjeldus vastab tegelikule andmetöötlusele.

TEIS pärib RR-ist andmeid:

- eraisikust tööandja registreerimisel iseteeninduses ja ametniku rakenduses;
- tööõnnetuse registreerimise käigu kannatanud töötaja isiku andmete saatmiseks.

Näiteks kui registreeritakse isiku osas tööõnnetus ning päritakse andmed tööõnnetuse juhtumile RR-ist, siis need salvestatakse maha tööõnnetuse juhtumi juurde. Sealt neid ei eemaldata.

Andmed:

- isikukood, eesnimi, perenimi;
- sugu ja sünniaeg;
- sideandmed (sh telefon, e-post);
- elukoha aadress tekstina;
- elukoha ads väärtused;
- telefon;
- e-post.

Teenus väljastab ka aadressiandmed, kuid neid TEISi ei salvestata.

Päringud: XroadGateway : getRepresentationsFromRR - TEIS arendus - Sotsiaalministeeriumi wiki: Andmete lugemiseks kasutatakse X-tee teenust RR86LapseVanemad.v1 (Rahvastikuregister).

Need päringud tehakse süsteemi poolt isiku sisselogimisel, selle pinnalt andmeid maha ei salvestata. Nendega siis ühtepidi loetakse sisselogimisel isikud, keda sisseloginu esindab või siis teistpidi loetakse sisse esindajad, kes saavad sisseloginud isikut esindada. Ehk siis esindusseosed. Andmeid ei salvestata.

² Eelnõu on esitatud kooskõlastusringile.

Põhimõtte kokkuvõttes on see, et andmekogu ei hoia enda juures RR andmeid ja ei salvesta RR isikuandmeid maha. Salvestatakse isikuandmed üksnes juhul, kui see kaasneb mingi toiminguga, näiteks tööõnnetuse juhtum. Selleks on ka konkreetne päring, mis käivitab selle küsimise ning juhtumi salvestamisega need ka salvestatakse.

Eelnõu punktiga 11 muudetakse põhimääruse § 17 lõike 1 punkti 14, täpsustades Tervisekassalt andmekogusse esitatavaid andmeid. Kehtivas õiguses on Tervisekassalt andmekogusse esitatavad andmed piiratud tööõnnetuse järgsete töövõimetuspäevade arvu esitamisega. Selline piirang ei võimalda töödelda teisi olulisi andmeid, nagu töövõimetuslehe kestus ja töövõimetuslehe põhjus (nt kutsehaigus, tööõnnetus, tööõnnetus liikluses). Muudatusega saab andmekogu Tervisekassalt järgmised andmed kui leiti töövõimetusleht: töövõimetuslehe sisemine identifikaator, töövõimetuslehe staatus, töövõimetuslehe viimati teostatud muudatuse aeg, töövõimetuslehe põhjus, töövabastusperioodi algus, töövabastusperioodi lõpp (kui on märgitud), töövõimetuslehe väljastanud arsti andmed, arsti kood, arsti eesnimi, arsti perekonnanimi, arsti telefoninumber (kui see on märgitud), arsti eriala kood, tervishoiuteenust osutava asutuse andmed, tervishoiuteenuse osutaja registrikood, tervishoiuteenuse osutaja ärinimi, töövõimetuslehe tüüp (ha), töövõimetuslehe isiku andmed, töövõimetuslehe isiku isikukood, töövõimetuslehe isiku eesnimi, töövõimetuslehe isiku perekonnanimi, töövõimetuslehe isiku diagnoosikood RHK-10, töövõimetuslehele arvatud suurused, töövõimetuspäevade arv.

Muudatus on kooskõlas Tervisekassa andmekogu pidamise põhimääruse § 11 lõikega 4, milles sätestatakse kolmandate isikute õigus andmetele juurdepääsuks, ning sama põhimääruse § 8 lõikega 10, mis sätestab viisid, kuidas andmetele tagatakse otsejuurdepääs (infosüsteemide andmevahetuskäsi kaudu või volitatud töötajate määratud kasutajaõiguse alusel ja viisil). Muudatus on tarvilik Tööinspektsioonil tööõnnetuste uurimise hõlbustamiseks.

Eelnõu punktiga 12 täiendatakse põhimääruse § 17 lõiget 1 punktidega 17–21.

Põhimääruse § 17 sätestab, kes on Töökeskkonna andmekogu andmeandjad ja milliseid andmeid igalt andmeandjalt saadakse. Muudatusega lisatakse Töökeskkonna andmekogu andmeandjateks maksukohuslase register, töövõtuahela ja töötamise kestuse infosüsteem (TTKI), tervishoiukorralduse infosüsteem, e-riigikassa ja välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu.

- **Punkti 17** kohaselt on andmekogu üks andmeandja maksukohustuslase register. Täiendus on kooskõlas maksukorralduse seaduse (MKS) § 29 punktiga 18, mille kohaselt võib maksuhaldur avaldada maksusaladust sisaldavat teavet TI-le riikliku järelevalve tegemiseks tööalaste õigusaktide täitmise üle. Töövaidluse lahendamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (EIS nr 25-1141) § 2 punktiga 3 kavandatakse muuta MKS § 29, täiendades seda muu hulgas punktiga 18², mille kohaselt võib maksuhaldur avaldada maksusaladust sisalduvat teavet töövaidluskomisjonile (TVK) töötaja ja mitteresidendist tööandjana registreeritud tööandja vahelise töövaidluse lahendamiseks. Töövaidluse lahendamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (EIS nr 25-1141) kavandatakse muuta MKS § 29, täiendades seda muu hulgas punktiga 18². Selle kohaselt võib maksuhaldur avaldada maksusaladust sisaldavat teavet

töövaidluskomisjonile töötaja ja mitteresidendist tööandjana registreeritud tööandja vahelise töövaidluse lahendamiseks. Muudatus on vajalik, sest töövaidluse lahendamine ei ole riiklik järelevalve ning kehtiv MKS § 29 punkt 18 ei võimalda mitteresidendi andmeid töövaidluskomisjonile avaldada.

Päringuga küsitakse maksukohustuslase registrist mitteresidentsuse andmeid. Info saadakse X-tee kaudu piiratud ligipääsuga mitteresidentsuse päringust. Kui päring näitab, et isik on resident, väljastatakse ettevõtte registrikood (kui ettevõtte riik on Eesti), ettevõtte nimi, ettevõtte riik ning Maksu- ja Tolliameti väljastatud kood. Kui päring näitab, et isik on Eesti kodanik, väljastatakse isikukood, ees- ja perekonnanimi, riik (kui riigiks on Eesti) ning MTA väljastatud kood. Tööandjate puhul väljastatakse ka kontaktisiku telefoninumber ja e-post ning ettevõtte EMTAK-kood.

- **Punkti 18** kohaselt lisatakse andmekogu andmeandjaks töövõtuahela ja töötamise kestuse infosüsteem (TTKI). Muudatus on seotud määruse eelnõu § 1 punktiga 9.

Alates 1. oktoobrist 2023 tuleb ehitustööde korral, mille eeldatav kestus ületab 30 tööpäeva ja kus ehitusplatsil töötab samal ajal vähemalt 20 isikut või mille eeldatav töömaht ületab 500 inimtööpäeva, registreerida nii töövõtuahel kui ka töötajate ehitusplatsil viibitud aeg Maksu- ja Tolliameti e-teenuste keskkonnas TTKI-s.

TTKI-d peetakse Maksu- ja Tolliametile ja Tööinspektsioonile seadusega pandud ülesannete täitmiseks ning Politsei- ja Piirivalveametile välismaalaste Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise üle riikliku järelevalve tegemiseks (MKS § 25¹⁰ lõige 1). Andmete juurdepääsu tingimused sätestab maksukohustuslaste registri põhimääruse § 61.

TTKI-st saadakse järgmised andmed:

- Ehitusobjekti üldandmed: ehitusobjekti nimi, ehitustööde kavandatav algus ja lõpp ning märke selle kohta, kas objekt on riigikaitsealine.
- Ehitusobjekti omaniku andmed: süsteemi antud unikaalne identifikaator, viide ehitusobjektile, omaniku nimi, seotud ettevõtte isiku- või registrikood, kontaktisiku tööandja registreerimisriik, omaniku või tellija telefoninumber ja e-post.
- Ehitusobjektiga seotud aadressid: ehitusobjekti aadress ja katastritunnus.
- Ehitusplatsi andmed: ehitusplatsi nimi, kirjeldus ja aadress. TTKI-s nimetatakse ehitusplatse töömaadeks. Ühel ehitusobjektil võib olla mitu ehitusplatsi ning üks ehitusplats võib olla seotud mitme ehitusobjektiga, moodustades ühise töömaa koos ühise elektroonilise registreerimissüsteemiga.
- Ehitusobjektidel tegutsevate töövõtjate andmed: peatöövõtjate ja alltöövõtjate registrikood, ettevõtte riik, nimi ja aadress.
- Töövõtjate ehitusobjektidel viibimise ajavahemikud.
- Töövõtjate tööülesanded, mis näitavad tööde liike klassifikaatori alusel.
- Ehitusobjekti või töövõtjaga seotud kontaktisikute andmed: ees- ja perekonnanimi, isikukood, tööandja registrikood ja nimi, riik, roll ehitusplatsil, telefoninumber ja e-post.
- Ehitusobjekti töötajate andmed: isikukood, sünniaeg, ees- ja perekonnanimi. Töötaja võib töötada samaaegselt mitmel objektidel või mitme töövõtja juures.
- Töötaja ja töövõtja vahelise tööseose andmed (amet, periood jms).

- Ehitusobjektile sissepääsu võimaldavate pääsukaartide andmed, mis võivad olla seotud kas tööandja või konkreetse töötajaga.
 - Ehitusplatsil viibimise ajalogid, kus iga töötaja viibimine kajastub päevade lõikes summeerituna.
 - Ehitusobjektil viibimise rikkumiste andmed, sh rikkumise liik, rikkumise periood ning rikkumise sisu või ulatus (nt töötatud tundide või päevade arv). Samuti hoitakse seoseid konkreetsete viibimiste ja rikkumiste vahel.
- **Punkti 19** kohaselt lisatakse andmekogu üheks andmeandjaks tervishoiukorralduse infosüsteem. TI-l on juba praegu juurdepääs andmetele tervishoiuteenuse osutajate ja nende tegevuslubade kohta, kuid vastav muudatus põhimääruses oli seni tegemata. Seetõttu on tegemist õigusselgust parandava muudatusega. TEIS kasutab andmete saamiseks x-tee teenust. Teenust kasutatakse pärast autentimist, et tuvastada, mis teenuseosutajate juures kasutaja töötab töötervishoiuarstina. Teenuse poole pöördub autentimise teenus. Kasutajaliides otse selle teenuse poole ei pöördu. Selgituseks: TEIS teeb töötervishoiuteenuse osutajate ja nende tegevuslubade kohta andmete saamiseks avaandmete päringu MEDRE-sse (tervishoiukorralduse infosüsteem) ning kasutab seejärel tervishoiutöötajate registri X-tee teenust „registriisik“, et tuvastada TTO rakendusse sisse logiv tervishoiutöötaja ja viia ta kokku TTO ja tegevuslubadega kokku, kusjuures kumbagi päringutest andmetena andmekogus maha ei salvestata.
- **Punkti 20** kohaselt lisatakse andmekogu andmeandjaks e-riigikassa, kust saadakse andmeid sunniraha ning väärteomenetluses tasutud rahatrahvide laekumise kohta. Muudatus võimaldab kajastada andmekogus järelevalve- ja väärteomenetluses määratud ning tasutud sunnirahade ja trahvide laekumist. Andmete väljastamine e-riigikassast põhineb rahandusministri 10. septembri 2014. a määruse nr 30 „Kassalise teenindamise eeskiri“ §-l 37. X-tee teenust kasutab Riigikassa, edastades laekumiste andmed TEIS-i „Arveldus“ moodulisse. Edastatavad andmed on muu hulgas maksja nimi, laekumise kuupäev, laekunud summa eurodes, laekumise selgitus, tehingu Riigikassa unikaalne töökood (arhiveerimistunnus), maksja registrikood, märke võimaliku tagasikande kohta, tagasikantud summa eurodes, tagasikande liik ning laekumise kasutamata jääk. Lisaks edastatakse nõude ja makse seose andmed, sealhulgas süsteemi poolt nõudele antud unikaalne identifikaator, viited nõudele ja maksele ning seotud summa.
- **Punkti 21** kohaselt lisatakse andmekogu andmeandjateks välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu. Nimetatud täienduse eesmärk on võimaldada TI-l saada andmeid Eestisse lähetatud töötaja Eestisse tööle asumise ja tema töötingimuste kohta Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse (ELTTS) § 5¹ alusel. Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu lisamine on tingitud ELTTS-i § 5¹ lõikes 1 sätestatust, kus on reguleeritud, milliseid andmeid lähetatud töötaja tööandja peab TI-le lähetuse kohta esitama ning milliseid andmeid on TI-l kohustus jagada Maksu- ja Tolliametiga.

Töökeskonna andmekogusse kantakse välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimääruse³ § 7 punktides 1–4 ja 9, § 8 lõike 1 punktides 1–4, § 8 lõike 2 punktides 1–5, § 8 lõike 3 punktides 1–3, § 8 lõike 5, § 9 punktides 1, 2 ja 4, § 10 punktides 1–3, 5, 7 ja 8 ning § 11 punktides 7 ja 8 nimetatud andmed.

Lisaks valmistab Tööinspeksioon koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga ette tehnoloogilist lahendust, mille kaudu saab tööandja välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise iseteeninduskeskkonnas edastada lähetatud töötajate andmed otse Tööinspeksioonile. Muudatused jõustuvad 1. jaanuaril 2026, mil jõustuvad ka seadusemuudatused, mis võimaldavad välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda riigiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning loovad õigusliku aluse PPA ja Tööinspeksiooni andmekogude andmevahetuseks X-tee kaudu.

Praktikas vabanevad tööandjad samade andmete esitamisest mitmele asutusele siis, kui vastavad andmevahetuse arendused on valmis ja kasutusele võetud.

Tööinspeksioon tegi tööintervishoiu ja tööohutuse seaduse, Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse ning maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõule (EIS nr 25-1220) 28.11.2025 antud arvamuses nr 1.1-7/2209-3 (punkt 11.2) ettepaneku täiendada ELTTS-i nii, et Tööinspeksioonil oleks õigus saada teavet ka lähetatud töötajate kodakondsuse kohta. Kui ettepanek leiab heakskiidu, tekib alus kanda töökeskonna andmekogusse ka Eestisse lähetatud välismaalase kodakondsuse andmed (välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimääruse § 7 punkt 7).

Eelnõu punktiga 13 muudetakse põhimääruse § 19 pealkirja, asendades senine pealkiri „Andmekogule juurdepääs“ pealkirjaga „Andmete väljastamine ja juurdepääs andmetele“.

Muudatuse eesmärk on viia paragrahvi pealkiri kooskõlla selle sisuga, kuivõrd paragrahvis sätestatakse, kellel on andmekogule juurdepääsu õigus ning millistel juhtudel võib andmeid väljastada välisriigile. Tegemist on tehnilise muudatusega, mis ei too kaasa sisulisi muudatusi.

Eelnõu punktiga 14 täiendatakse § 19 lõigetega 3 ja 4, mille eesmärk on täpsustada andmekogus sisalduvatele andmetele juurdepääsu tingimusi ja andmete väljastamise korda.

- **Lõike 3** kohaselt tagatakse andmekogus juurdepääs andmeandjale tema enda edastatud või tema kohta kogutud andmetele ning haldusorganile nendele andmetele, mis on vajalikud tema seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.
- **Lõikes 4** sätestatakse, et füüsilisel isikul või tema esindusõiguslikul isikul on juurdepääs isiku kohta andmekogus töödeldud andmetele vastutava töötaja kaudu või muu ühiselt isiku tuvastamist võimaldava elektroonilise kanali kaudu.

Juurdepääs andmetele on reguleeritud IKÜM-i III peatükis, mis sätestab andmesubjekti õigused. Täpsemalt on teavet, mida tuleb esitada isikuandmete kogumisel, ning andmesubjekti õigust tutvuda isikuandmetega reguleeritud artiklites 13–15.

³ Kättesaadav: [Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimäärus– Riigi Teataja](#).

Eelnõu punktiga 15 sõnastatakse paragrahvi 20 lõige 10: „Ekslikult esitatud andmeid, teateid ja dokumente, mis ei kuulu Tööinspektsiooni pädevusse, hävitatakse koheselt peale mittevastavuse tuvastamist.“ Sellega viiakse põhimäärus vastavusse isikuandmete kaitse põhimõtetega, kus ei säilitata ega töödelda andmeid, mille töötlemiseks puudub pädevus.

Eelnõu punktiga 16 sõnastatakse paragrahvi 21 lõige 3 „Andmed, mis ei ole Rahvusarhiivile üle antud, hävitatakse nende säilitustähtaja möödumisel.“ Muudatusega viiakse põhimäärus kooskõlla seaduses sätestatud andmete säilitamise tähtaegadega.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on seotud Euroopa Liidu õigusega ning vastab Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmäärusele.

4. Määruse mõjud

Eelnõu kohaselt tehtavad muudatused on suures osas tehnilist laadi. See tähendab, et need kinnistavad juba seni kehtivat praktikat (näiteks andmevahetus toimib juba praegu infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu; andmetele ligipääs on ka praegu tagatud; tööõnnetuse raskusastme kohta ei ole vaja andmeid, kuna õnnetusi ei klassifitseerita raskusastme järgi juba alates 2022. aastast) või loovad täpsustusi (näiteks pealkirja muutmine või registri nimetuse muutmine). Need muudatused loovad õigusselgust, kuid ei avalda otsest mõju sihtrühmadele, mistõttu ei ole neid muudatusi mõjuanalüüsis eraldi hinnatud.

Mõjuanalüüsis on sisulisi muudatusi täpsemalt hinnatud. Nende muudatuste rakendamisega avaldub sotsiaalne mõju töötajatele ning mõju riigiasutuste tegevustele ja töökorraldusele. Samuti avaldub mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale, mida on kirjeldatud peatükkides 4 ja 5. Koostatud on ka andmekaitsealane mõjuhinnang. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta majandust, regionaalarengut, haridust, kultuuri ja sporti, riigikaitset ja välissuhteid ning siseturvalisust ja keskkonda.

4.1. Sotsiaalne mõju

4.1.1 Sihtrühm: töötajad

Statistikaameti andmetel⁴ oli 2024. aastal Eestis 619 200 palgatöötajat, kellest 604 200 (97,6%) töötasid töölepinguga või avaliku teenistuse seaduse alusel.

Määruse muudatused avaldavad töötajatele otsest ja kaudset mõju. Muudatus, millega antakse töötaja seaduslikule esindajale õigus andmekogus olevate andmetega tutvuda, avaldab otsest mõju töötajatele, kel on seaduslik või volitatud esindaja (nt alaealine töötaja, kelle seaduslik esindaja on lapsevanem). Täpseid andmeid selliste töötajate arvu kohta ei ole, kuid hinnanguliselt on nende osakaal kõikidest töötajatest väike. 2023. aastal töötas 18 752 noort

⁴ Statistikaameti andmebaas. [Tabel TT262](#): palgatöötajad soo, elukoha ja töösuhte liigi järgi.

vanuses 7–17⁵, moodustades 3% kõikidest palgatöötajatest. Kohtute statistika järgi lahendati 2024. aastal 2103 täiskasvanule eestkostja määramise juhtumit⁶, kuid pole teada, kui paljudele töötavatele täiskasvanutele eestkostja määrati.

Muudatus tugevdab töötajate õiguskaitset olukordades, kus nad ise ei saa oma õigusi tõhusalt teostada. Esindaja saab näiteks hinnata tööandja tegevust ning koguda tõendeid tervisekahjustuste või töövaidluste jaoks. Muudatus ei too töötajatele uusi kohustusi ega kohanemisvajadust, seega on mõju ulatus väike. Mõju sagedus sõltub sellest, kui tihti töötaja või tema esindaja peab andmekogus andmeid vaatama, kuid jääb pigem madalaks. Andmete lekke või loata juurdepääsu risk on minimaalne, kuna andmetega saavad tutvuda ainult seaduslikud või volitatud esindajad ning see tugineb juba kehtivale esindusõiguse süsteemile.

Kaudset mõju avaldavad kõikidele töötajatele muudatused, millega laiendatakse andmekogu andmeandjate ringi ja lisatakse uued andmeväljad (järelevalvemenetluse lõpetamise info ja sõidukijuhi kontrollimise ajavahemik). Need muudatused muudavad TI tegevuse tõhusamaks, mis omakorda aitab parandada töötajate töötingimusi ja tööohutust laiemalt. Töötajatele need muudatused kohanemiskohustusi ei too, mistõttu on mõju ulatus väike. Sagedus on keskmine, kuna järelevalvetoimingud ning töötingimuste kontroll on olemuslikult regulaarsed. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

4.2. Mõju riigiasutustele

4.2.1. Sihtrühm: Tööinspeksioon

Määruse muudatused muudavad TI tegevuse tõhusamaks. Andmekogusse lisatavad uued andmeväljad annavad TI-le parema ülevaate järelevalvemenetlustest. Töötasu, töövõimetuslehtede, ehitustööde, sunniraha ja trahvide laekumise ning välismaiste töötajate kohta lisanduvad andmed võimaldavad TI-l töötingimusi täpsemalt hinnata ja seadusest tulenevaid järelevalveülesandeid tõhusamalt täita. Andmeväljade ja andmete lisandumine eeldab alguses mõõdukat kohanemist, kuid ei too kaasa märkimisväärsed muudatusi TI töökorralduses, mistõttu on mõju ulatus väike. Lisanduvat infot kasutatakse regulaarselt. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Lisanduva andmevahetuse tõttu vajalikke tegevusi nii TI-le kui ka teistele riigiasutustele on kirjeldatud peatükis 5.

4.3. Andmekaitsealane mõjuhinnang

Eelnõuga täpsustatakse TI andmekogu andmetöötluse eesmäärke, ulatust ja andmetele juurdepääsu korda. Muudatustega ei looda uusi andmekogusid, vaid täpsustatakse olemasolevaid ja uusi andmetöötluse aluseid ning andmeandjaid, et tagada õigusselgus ja läbipaistvus.

5 Ester, J., Kendrali, E., Kletter, T., Lehari, M. ja Pall, K. (2025). [Alaealiste töökogemuse omandamise toetamine](#). Lõpparuanne. Tallinn: Mõttekoda Praxis.

6 [Kohtute menetlusstatistika](#), tsiviilasjad maakohtus, nõude liik: piiratud teovõimega täisealisele isikule eestkostja määramine.

Eelnõuga tehtavate muudatuste eesmärk on suurendada andmete kasutusvõimalusi järelevalve- ja analüüsifunktsioonide täitmiseks, parandada andmete kättesaadavust ning vähendada töondjate halduskoormust, säilitades samal ajal andmekaitse põhimõtted. Muudatused loovad selgema, turvalisema ja õiguspärasema raamistiku andmete töötlemiseks ning andmetele juurdepääsuks.

Eelnõuga tehtavate muudatustega:

- täpsustatakse TI õigust töödelda andmekogus andmeid elektrooniliselt õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmiseks. Muudatus on kooskõlas IKÜM-i artikli 6 lõike 1 punktiga c (töötlemine on vajalik vastutavale töötlejale kohalduva õigusliku kohustuse täitmiseks);
- täiendatakse andmekogu andmeandjate ringi, näiteks lisanduvad maksukohustuslase register, TTKI andmekogu. Andmevahetus toimub turvaliselt riigi infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu. Kõikidel andmevahetustel on seadusest tulenev õiguslik alus ning need on kooskõlas IKÜM-i artikli 6 lõike 1 punktidega c ja e;
- täiendatakse, kellele tagatakse andmekogus juurdepääs (andmeandjale tema enda edastatud või tema kohta kogutud andmetele ning haldusorganile). See vastab IKÜM-i artiklile 6.

TI järgib isikuandmete töötlemisel IKÜM-i artikli 5 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid (sh seaduslikkus, eesmärgipärasus, minimaalsus, täpsus, säilitamise piirang, konfidentsiaalsus) ning artikli 5 lõike 2 kohast vastutuskohustust. Isikuandmetele juurdepääs on piiratud ning andmete töötlemine toimub üksnes tööülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruses tehtavad muudatused nõuavad arendustegevusi nii töökeskkonna andmekogus kui ka teiste asutuste (Tervisekassa, Terviseamet, Maksu- ja Tolliamet, Politsei- ja Piirivalveamet) infosüsteemides, et tagada andmevahetus. Samuti on muudatustest mõjutatud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus, kelle ülesanne on töökeskkonna andmekogu, Tervisekassa andmekogu ning Terviseameti tervishoiukorralduse infosüsteemi tehniline pidamine, sh arenduste elluviimine. Kõikide muudatuste jaoks vajalike arenduste jaoks on kokkulepped sõlmitud, kulud kavandatud ja arendused toos.

Tööelu Infosüsteemi arendust rahastatakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) toetuse andmise tingimustel „Töötervishoidu ja -ohutust väärtustava töökeskkonna arendamine“ 2021-2029 vahenditest. Tööinspektsiooni partner tegevuste elluviimisel on TEHIK. TEHIK tagab vajalikud infotehnoloogilised andmelahendussüsteemide arendused, majutuse ja halduse ning vastutab, et loodavad tehnoloogilised lahendused on rakendatavad, kaasaegsed, jätkusuutlikud ja Eesti e-teenuste taristuga kokkusobivad. TEHIK on läbi viinud raamhanke ning on sõlmitud leping: Raamleping „Tööelu infosüsteemi arendustööd“ nr 3-9/4244-1 (riigihanke viitenumber riigihangete registris: **276737**). Eeldatav maksimaalne raamlepingute või hankesüsteemide alusel sõlmitavate hankelepingute maksumus: 4 500 000,00 EUR. Raamlepingu alusel sõlmitakse konkreetsete teenuste arendamiseks hankelepinguid.

6. Määruse jõustumine

Määruse muudatused jõustuvad üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Siseministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, Maksu- ja Tolliametile, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele, Tööinspeksioonile, Politsei- ja Piirivalveametile, Tervisekassale, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Taristuehituse Liidule, Statistikaametile ja Riigi Infosüsteemi Ametile.

Kooskõlastamise ja arvamuste avaldamise tagasiside ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi seisukohad on esitatud seletuskirjale lisatud kooskõlastustabelis.